

Традиционната българска култура и нейната модерна интерпретация

На 18 септември, в галерията на Дома на националните малцинства в Прага бе открита изложбата „РОД и приРОДа“, с участието на трима български творци: Севда Коваржова – художник и илюстратор, Снежанка Александрова – дизайнер на облекло и Васил Велев – фотограф.

Идеята на експозицията е да се разкрият всички страни на българската национална идентичност: привързаност към род и семейство, фолклор, природа, облекло, шевици и тяхната символна натовареност. В развитието на българската култура родът е бил особено важен факт на самосъхраняването – особено по време на чуждото владичество. Многобройни са неговите производни: роден, природен, народ, народност, Родина...

„Всичко тръгна от фестивала „На мегдана на другата България“, за който аз облякох куклата Елена – талисман на събитието, орисана да носи щастие, късмет и успех на всяка фолклорна група, на която гостува“, разказва Снежанка. „В Прага куклата беше с ръчно изработена и избродирана премяна, която е същата като едни от основните носии на ансамбъл „Българи“, а именно тракийска носия. Впоследствие ме намери Севда Коваржова от ръководството на сдружение „Заедно“ – домакин на Фестивала с предложението да направим изложба. Преди години посветих няколко месеца в изучаването на българските шевици: видове, предназначение, символика. Всъщност аз винаги съм проявявала интерес към тези неща и то си личи от облеклата, които създавам – търся стари платове, ръчно изработени, съчетавам различни елементи от българската шевица“.

Концепцията е обмисляна дълго от Снежанка, Севда и Васил, обсъждат се различни варианти, докато се стига до идеята за наименованието на изложбата „РОД и

приРода“, защото тези понятия се преплитат и са взаимно свързани. Всеки от авторите в експозицията твори в определена част на темата – в своите картини и илюстрации Севда пресъздава природни елементи, митични същества от българския фолклор, народни носии от различните фолклорни региони на България. Неразделна част от издателската дейност на сдружение „Заедно“ е свързана със съхраняването на българската родова памет и с популяризиране на традиционната българска култура в Чехия: чешко-българската хумористична книга „На какво се смеят българите“, „Традиционно българско облекло“, „Българските музикалнофолклорни диалекти“, „Традиционни празници на българите“, „Градината на буквите“.

В творенията на Снежанка, включващи мотиви от български шевици, са преплетени изключително много символика и скрит смисъл. Шевиците са натоварени с вярвания, надежди, окултност – векове на тру-

пани познания за Вселената. В тях е вложен целият творчески потенциал, въображение и майсторство на поколения българи, закодирали информация в тях чрез форми, цветове и композиция. Родовите знаци заемат важно място в бита на хората и са свързани основно с продължението на рода и сродяването. Те са стилизирани символи за годеж, сватба и хармонията в семейството в шевиците. Природата е вплетена в шевиците не само чрез естествената изработка на багрилата и използването на естествени материали, но и чрез фигуралните композиции на рози, грозде и други растения; чрез присъствието на „дървото на живота“.

Васил Велев се увлича от фотографията и чест обект на неговото творчество е природата. Проучва българските традиции, посещава възрожденските ни градове и музеи. Голяма част от фотографиите са снимани това лято, специално за изложбата.

Експозицията представя различни аспекти от смисъла и взаимната свързаност на рода и природата:

народни носии, модерни облекла с фолклорни мотиви, снимки на ансамбъл „Българи“, облечени в красивите български носии. Ансамбълът е съществен елемент от съхраняването на родовата памет – чрез силата и красотата на българските народни танци. Изложената вълнена носия е от село Малево, Чепеларско и е на сто

години. Със същия тип носия е била облечена и Валя Балканска при първото си изпълнение. Показани бяха публикации; списание Kamaradi; снимки на цветя и на български музеи. Естествено не липсваше българската традиция за посрещането на гостите с погача, както и интересна музикална програма. ◆

Севдалина Костадинова-Коваржова

завършва Националната художествена гимназия по изящни изкуства в София, впоследствие и Националната художествена академия, със специалности „Плакат и графичен дизайн“ и „Педагогика на изобразителното изкуство“. Следдипломната си квалификация получава в Дрезденската художествена академия. От дълги години живее и твори в Прага, където създава свое семейство и прави най-много изложби. Свои картини показва и в България, Гърция, Белгия и Мексико. Илюстрациите на Севдалина Коваржова се раждат през последните десетина години и са неразривно свързани с работата ѝ по проекта Kamaradi („Приятели“) и редица други детски публикации, които издава сдружение „Заедно“. Като съосновател на това гражданско сдружение, организира редица културни прояви с българска тематика.

Снежанка Александрова

завършва „Техника и технология на облеклото“ в Югозападния университет „Неофит Рилски“ в Благоевград. Има дългогодишен опит в собствено ателие в България, в сватбен салон в Прага. В момента открива магията на сценичните костюми като дизайнер в Националния театър в Прага, изработва картини с шевици, вдъхновява се от природата.

Васил Велев

е запленил от фотографията от 2007 г. За него природата е чудо: в деликатната изтънченост на насекомите и вечната красота на цветята открива същността на самия живот. Всеки кадър е памет на артистичността на природата. Портретите са неговото платно за улавяне на същността на човека. Във всяко лице открива история, пътешествие и свят от емоции, които чакат да бъдат разкрити. Страсен и всеотдаен участник във фолклорните танцови състави „Пирин“ – Бърно и „Българи“ – Прага. Ангажиран с опазването и честването на богатото културно наследство на България.